

Ruský jazyk a literatura – bakalářské studium **tematické okruhy ke státní závěrečné zkoušce**

B) SOUČASNÝ RUSKÝ JAZYK

1. Hláskový systém ruštiny (fonetický popis, vč. porovnání s češtinou).
2. Hláskový systém ruštiny (možnosti fonologické interpretace).
3. Centrum a periférie hláskového systému, cizí slova jako subsystém.
4. Grafematika ruštiny (vč. porovnání s češtinou).
5. Jmenné kategorie, způsoby jejich vyjádření a fungování u jednotlivých jmenných slovních druhů.
6. Paradigmatika nominálních slovních druhů.
7. Stupňování adjektiv a adverbíí, fungování složeného a jmenného tvaru u adjektiv.
8. Slovesné kategorie, způsoby jejich vyjádření a fungování.
9. Paradigmatika slovesa.
10. Syntagma – věta jednoduchá – souvětí.
11. Větné členy, vztahy uvnitř věty jednoduché.
12. Strukturalistické metody analýzy věty.
13. Jednočlennost / dvoučlennost ve větě jednoduché.
14. Problematika subjektu v ruštině.
15. Vyjadřování predikátu v ruštině.
16. Typy predikace.
17. Hypotaxe a parataxe.
18. Věta a text.
19. Ruská lexikologie: systémové vztahy v rámci lexiky.
20. Strukturalistická a kognitivní lexikální sémantika.
21. Slovní zásoba ruštiny, způsoby jejího obohacování.
22. Lexikografie ruštiny, slovníky, struktury slovníkových hesel.
23. Slovtvorba v ruštině: derivace, kompozice, zkratky, problém konverze. Prostředky a jejich produktivnost.
24. Obsah a základní úlohy stylistiky, jednotlivé funkční styly ruštiny.
25. Frazeologie ruštiny.

C) DĚJINY RUSKÉ LITERATURY

Literatura staré Rusi

1. Překladová literatura a její vliv na formování staroruské literatury.
2. Charakteristika literárního vývoje a hlavních žánrů písemnictví kyjevského období (hagiografie, řečnická próza, letopisectví, homiletika).
3. Základní rysy literárního vývoje moskevského období; počátky moskevského písemnictví; regionální literatury oblasti severovýchodní Rusi 14. a 15. století a jejich charakteristika (tverská, novgorodská a pskovská literatura).

4. Písemnictví doby Ivana Hrozného; reflexe historických událostí přelomu 16. a 17. století (Smuty) v dobovém písemnictví; polemická literatura 17. století (rozkol v ruské církvi a jeho odraz v písemnictví).
5. Literatura druhé poloviny 17. století (žánrové proměny a inovace, básnictví, počátky dramatu); problém baroka v literatuře staré Rusi.
6. Proměny literatury v období petrovských reforem a procesu tzv. evropeizace Ruska.

Ruská literatura 19. století

1. Klasicismus v ruské literatuře. Poetika, osobnosti.
2. Sentimentalismus v ruské literatuře. Poetika, osobnosti.
3. S. Puškin. Žánrová struktura jeho díla.
4. Poezie první třetiny 19. století. Charakteristika, směry, osobnosti.
5. Próza první třetiny 19. století. Charakteristika, směry, osobnosti.
6. N. V. Gogol. Stylová a žánrová struktura jeho tvorby.
7. Naturální škola a osobnost V. G. Bělinského.
8. Ruský realistický román. Tvorba I. S. Turgeněva a A. I. Gončarova.
9. Satiricky a sociálně zaměřená literatura. Tvorba M. J. Saltykova-Ščedrina a N. A. Někrasova.
10. N. S. Leskov. Žánrová a tematická charakteristika.
11. F. M. Dostojevskij. Charakteristika díla a jeho tematicko-žánrová struktura.
12. L. N. Tolstoj. Charakteristika díla a jeho tematicko-žánrová struktura.
13. Vývoj ruského dramatu v 19. století.
14. Vývoj ruské lyriky od smrti A. S. Puškina do počátku ruského symbolismu.
15. Literatura narodnické tradice. Narodničtí autoři, G. Uspenskij, V. Garšin, V. Korolenko.
16. Povídková tvorba v 19. století.
17. Osobnosti a směry ruské literární kritiky 19. století.

Ruská literatura 20. století

1. Literatura a kultura přelomu 19. a 20. století. Žánrové a druhové přeskupení, nová témata, prostředky básnického jazyka a vypravěčské postupy.
2. Próza přechodného období, tradice tzv. realismu v literatuře 20. století. Problematika mimésis.
3. Ruský symbolismus. První a druhá generace ruského symbolismu. Ruská dekadence.
4. Experimentální próza moderny. Tzv. bezsýžetová próza.
5. Poetika akméismu. Osobnosti. Manifesty. Poetika.
6. Poetika (kubo)futurismu. Osobnosti. Manifesty. Srovnání s italským futurismem. Tzv. zaum.
7. Výrazné osobnosti ruské lyriky stojící mimo hlavní proudy. Poetika M. Cvetajevové, B. Pasternaka a S. Jesenina.
8. Ruské drama a divadlo 1. poloviny 20. století.
9. Vnímání krize ve společnosti a umění. Obrazy ruské revoluce. Žánr utopie a antiutopie.
10. Meziválečná literatura. Základní vývojové a stylistické tendence, směry a uskupení.
11. Ideologické normy a opatření v literatuře. Tzv. socialistický realismus. Normy a vzory v umění. Sjezd spisovatelů r. 1934.

12. Formalismus: pokus o založení vědy o literatuře. Základy metodologie, hledání metajazyka, pojetí a popis uměleckého díla.
13. Literatura ruské emigrace. Fáze, hlavní centra a zástupci, poetika.
14. Ruští spisovatelé v meziválečném Československu.
15. Reflexe druhé světové války v literatuře.
16. Lágrová literatura. Hlavní zástupci, tematika, směřování.
17. Základní vývojové tendence oficiální literatury 2. poloviny 20. století.
18. Základní vývojové tendence neoficiální literatury 2. poloviny 20. století.
19. Divadlo a drama 2. poloviny 20. století.
20. Postmodernismus. Teorie postmoderny v rámci evropského kontextu, nástup, vývoj, modifikace.
21. Současná ruská literatura.
22. Žánr povídky v ruské literatuře. Výrazní zástupci, vývoj, konstanty a proměny.
23. Žánr poémy v ruské literatuře. Výrazní zástupci, vývoj, konstanty a proměny.
24. Žánr historického a společenského románu v ruské literatuře. Výrazní zástupci, vývoj, konstanty a proměny.
25. Žánr dramatu v ruské literatuře. Výrazní zástupci, vývoj, konstanty a proměny.

D) KULTURA A HISTORICKÝ VÝVOJ RUSKA

1. Cyrilice, její vznik a vývoj v Rusku.
2. Národy Ruské federace.
3. Ruský stát, jeho struktura a vývoj státní symboliky.
4. Města Ruské federace a jejich dělení.
5. Svátky a pojetí času v ruské kultuře.
6. Ruská meziválečná emigrace v Evropě a ve světě. Hlavní centra a představitelé.
7. Ruská emigrace v meziválečném Československu. Ruská pomocná akce, osobnosti vědy a kultury.
8. Současná ruská emigrace a ruské menšiny ve světě.
9. Náboženství v Ruské federaci.
10. Charakteristika pravoslaví v Rusku a ve světě.
11. Duchovní svět středověkého autora; reflexe historie v písemnictví staré Rusi.
12. Hlavní duchovní proudy předpetrovské Rusi; pokusy o reformu církve; tematizace vztahu světské a církevní moci.
13. Politické a filosofické myšlení doby Petra I. a rodícího se Ruského impéria 18. století.
14. Vliv osvícenství v Rusku; reflexe tzv. evropeizace Ruska v domácím myšlení; zrod novodobé ruské historiografie.
15. Slavjanofilství a západnictví.
16. Panslavismus a jeho představitelé. Slovanství a jeho úloha v česko-ruských vztazích.
17. Narodnictví a radikalismus v předrevolučním Rusku.
18. Marxismus v Rusku.
19. Ruští myslitelé v meziválečném Československu. Eurasijství.
20. Česko-ruské vztahy před první světovou válkou. Česká emigrace v Ruské říši, recepce ruské literatury v českých zemích.
21. Osobnost T. G. Masaryka a K. Kramáře a jejich vztah k Rusku.

popř. historické téma na základě předloženého seznamu přečtené literatury a absolvovaných povinně volitelných kurzů